

Orijinal Kaynak: Botting, Eileen Hunt. (2018, October 03). “Godmother of Intelligences”, *Aeon*.

Atıf Şekli: Botting, Eileen Hunt. (2019, 24 Ocak). “Frankenstein, Yapay Zekâ Hakkında Bize Ne Söyleyebilir?”, Çev. Zülal Zengin, *Sosyal Bilimler*. sosyalbilimler.org/frankenstein-yapay-zeka

Frankenstein, Yapay Zekâ Hakkında Bize Ne Söyleyebilir?

Eileen Hunt Botting
Türkçesi: Zülal Zengin

Mary Wollstonecraft Shelley'nin 200 yaşındaki yaratığı her zamankinden daha canlı. Victor Frankenstein tarafından yapılan “canavar,” yapay zekânın öcüsü olarak yeni rolüyle internette, her yerde. İngiliz edebiyat eleştirmeni Frances Wilson bu canavara “dünyanın en cazip metaforu” ismini bile [koydu](#). Biraz ironiyle verilmiş olmasına rağmen, bu ad canavara tam uydu.

The Guardian'ın editörlerinden [Google](#)'daki mühendisler kadar, yapay zekâ ile ilgili sert uyarılar [geldi](#): Bu, gizli bir canavar. Moskova'dan Palo Alto'ya, bilgisayar konsollarında ve internet ağının gölgelerinde saklanan yapay zekâ, zeki programcılardan daha da güçleniyor, hızlanıyor, akıllanıyor ve tehlikeli hâle geliyor. Soğuk Savaş'ın düşük bütçeli filmlerinin biyomühendislik yapımı ve ışın saçan yaratıklarından daha kötü olan yapay zekâ, yüzyılımızın Frankenstein yaratığı. Makinesinden fırlayan bir hayalet gibi yapımcılarını ve tüm insanlığı yok etmek için eninde sonunda ortaya çıkacak.

İçerik açısından, 20 yaşındaki Shelley'nin ilk romanının baskıya gittiği 1818'den beri pek bir şey değişmedi. *Frankenstein; or, the Modern Prometheus* (1818) [Frankenstein ya da Modern Prometheus] ile olduğu gibi yapay zekâ ile ilişkili kıyametvarî medya, büyük panik yaratmak için gotik edebiyatın iç kurallarına bel bağlıyor. Robotlar dünyayı ve evinizdeki değerli mahremiyetinizi yok etmek için ayaklanacaklar. Kişisel zevklerinizin her birini bilen Amazon'un robotu Alexa bir ipucu. Alexa sizin —daha doğrusu onun— isteklerinize göre aile yaşamınızı müzik eşliğinde düzenliyor.

“Robot” kelimesi dünya edebiyatına Çek oyun yazarı Karel Čapek'in oyunu RUR (*Rossum's Universal Robots* – Rossum'un Evrensel Robotları) aracılığıyla 1921'de girdi. “Bakın, bakın, her kapı eşiğinde kan gölü!” Čapek'in oyunu Prag'ın tiyatro severlerini “Her evden akan kan gölüne” çağırıyordu. Rossum'un Doğu Avrupa'daki fabrikasında toplu (*en masse*) robot üretimini tahayyül eden, Čapek'in sahnelediği eserinde, sibernetik devrim ilerlemekteydi. İnsansı makineler isyan edip, yataklarındayken “insanoğlunu katlettiler.” Tıpkı, yaratığın Frankenstein'ın gelini Elizabeth'i düğün gecesinde ortadan kaldırdığı gibi.

Shelley'nin ve Čapek'in alttan ayaklanıp içeriden çalışan biyotek yaratıkları, Paris ve Petrograd'daki siyasi devrimlerden daha başarılı bir darbe (*coup d'état*) gerçekleştirme gücüne sahipti. Ama konu yapay zekâya gelince, hasardan kim sorumluydu? Fransa'daki *ancien régime* veya Çarlık Rusya'sının aksine, sorumlu aristokrasi değildi. Čapek'in RUR'deki baş mühendisi korkuyla haykırır: “Bilimi suçluyorum! Teknolojiyi suçluyorum!” Ardından toparlanıp, sözlerini düzeltir: “Biziz, hatalı olan biziz!” Sorun teknoloji değil, daha ziyade bilimcilerin ve teknologların “megalomanisiydi.”

Shelley'nin romanında, Frankenstein'in hayatı “insanüstü” yaratığının peşine düştüğü Kuzey Kutbu yakınlarında bir gemide sona erer. Ölüm döşeğindeki kimyager geminin kaptanına itirafta bulunur: “Kötülüğe alet olarak yaşayacak olması beni rahatsız ediyor.” Frankenstein'in ailesinin ve arkadaşlarının çoğunu öldüren “rasyonel bir yaratık” yapmanın sorumluluğunu almaya en çok yaklaştığı an budur. Ancak Frankenstein bile, Kaptan Walton ve diğerlerinin “ilk yaratığın imhasının yarım kalmış işine” girişmesini istemeye ayak direr: “Doğru olduğunu düşündüğüm şeyi yapmanızı sizden istemeye cesaret edemiyorum, çünkü tutku beni hâlâ yanıltıyor olabilir.” Frankenstein'in ikircikliliği bizimle olmaya devam ediyor.

Eğer Frankenstein'in kafası, canavarlaşmış bir zekâ üretmekten kendisinin veya insanlığın ne dereceye kadar sorumlu olduğuyla ilgili karışabiliyorsa, o hâlde bizim de aklımız karışabilir. Durup, bilim ve teknoloji yoluyla geçmişteki yaratıcılığımız hakkında kendimize (ve Shelley ile Čapek gibi edebî zihinlere) felsefi bir soru sormaya mecburuz. Biz insanlar *aslında* bizi bu kadar ciddi ahlâkî hataya düşürebilecek hangi zekâ türlerini yaptık?

Google'ın mühendisi François Chollet, makalesi [The Impossibility of Intelligence Explosion](#)'da [Zekâ Patlamasının İmkânsızlığı] yapay zekânın ne olduğunu anlamak için bütün zekânın “özünde durumsal” olduğunu kavramamız gerektiğini ileri sürüyor. Bir bireyin zekâsı, o bireyin insan olma deneyimlerini işlemesiyle bağlantılı sorunları çözerek dışa vurulur. Benzer şekilde, belirli bir bilgisayar algoritmasının zekâsı, algoritmaya beslenen veriyi analiz etmek için bu algoritmanın uygulanmasıyla bağlantılı sorunları çözmeyle ilişkilidir. Zekâ —ister doğal ister yapay olarak anlaşılın— duruma uyumludur.

Chollet bize de insanların kendi aletlerinin bir ürünü olduğunu hatırlatıyor. İlk homininlerin ateşi [nasıl](#) kullandıklarına ya da deniz kabuklarını nasıl oyduklarına benzer biçimde, modern insanlar belirli durumlarıyla alakalı verileri işlemek ve sorunları çözmek için kalem, matbaa, kitap ve bilgisayar kullandılar. Indiana'daki Notre Dame University'den Agustín Fuentes ve Kuzey Carolina'daki Appalachian State University'den Marc Kissel gibi antropologların içgörleriyle paralel giden Chollet, insanlık durumunu şöyle özetliyor: “Zekâmızın büyük bölümü beynimizde değildir, zekâmız medeniyetimizde dışa vurulmaktadır.”

Bilim ve teknoloji modern insan medeniyetinin tanımlayıcı iki eseridir. İnsanların bu iki eseri daha fazla sorunun çözümü için artık zekâ üretiminde kullandıkları gerçeği, Fuentes'in *The Creative Spark: How Imagination Made Humans Exceptional* (2017) [Yaratıcı Kıvılcım: Hayal Gücü İnsanları Nasıl Olağanüstü Hale Getirdi?] kitabında insanlığın kendi çevresiyle yaratıcı arayüzünün işlenmesi olarak adlandırdığı şeyin sadece bir tekerrürü. İnsanlığın bu uzun görüş alanından antropoloji, medeniyetin bizzat bir tür yapay zekâ olduğunu göstermektedir: Bugün ve gelecekte, sayısız biçimde yaşamdan faydalanmaları amacıyla insanları geçmişten öğrenmeleri için donatan, zaman ve kültürler boyunca geliştirilen müşterek bir alet takımı.

Medeniyetimizin teknolojik donanımı içindeki yapay zekânın aletlerini sınıflandırmak için dili kullanabiliriz. Yapay dar zekâ belirli sorunları çözmek için tasarlanan ve/ya eğitilen algoritmalarından [oluşur](#). Yapay genel zekâ, bilinç de dâhil, genel zekâyı sergileyebilecek gelecekteki yapay zekâdır. Makine öğrenimi, belki de bugün yapay zekâ ile en yakından ilişkilendirilen yöntemdir: Verilen bir sorunu çözmeye modelin performansını en iyi şekilde kullanmak amacıyla istatistikî bir modelin tekrarlanarak geliştirildiği (Örneğin; “öğrenir”) bilgisayar güdümlü bir algoritma. İnsanlarda da olduğu gibi harici geri bildirim bu işleme yardımcı olabilir. Bu durumda makine öğrenimi, “gözetimli öğrenme” olarak adlandırılır.

Derin öğrenme, makine öğreniminin bir alt kümesidir. Bu alt kümede, her bir düzeydeki modelin daha üst düzeyde bir fonksiyonu yerine getirmek için bir önceki düzeyden gelen çıktılara dayanmasıyla, çoklu düzeydeki modeller daha karmaşık görevlerde birlikte çalışırlar. Örneğin, el yazısı bir sayıyı tanımak amacıyla, derin öğrenme algoritmasının sayfada yazının nerede olduğunu tanımlayacak bir birinci düzeyi, yazıdaki örüntüleri temel alarak kenarları tanımlayacak bir ikinci düzeyi, kenarların yerleştirilmesini temel alarak şekilleri tanımlayacak bir üçüncü düzeyi ve şekillerin kombinasyonunu temel alarak sayıyı tanımlayacak bir dördüncü düzeyi olabilir. Derin öğrenme son derece teknik sorunları çözmek amacıyla “büyük veri”nin karmaşık tabakalarını verimli biçimde işlemek için daha üst düzeyde mantık kullanır.

Makine öğreniminin ve derin öğrenmenin bazı biçimlerinin ilerleyişiyle birlikte, biz de Frankenstein gibi kendi sonumuzun akıllı cihazlarını delice harekete mi geçiriyoruz? Shelley böyle bir senaryo hayal etti. Bazı çağdaş bilgisayar bilimcileri de.

Sibernetik camiada yapay genel zekânın insanlığın zekâsına eriştiği, sonra da onu geçtiği an (tahminen yakın zamanda) tekillik olarak biliniyor. Tekillik insanların zekâ açısından yapay genel zekâyı eşit olacağı geçici *bir* evreye işaret eder ve bu evreyi dünya-tarihsel önemi bakımından *eşsiz* tutar. Yapay genel zekâ kendisinin insan zanaatkârları üzerinde muzaffer olarak hüküm sürmek için durdurulamaz biçimde direnecektir. Tekillik, Hegelyen tarihin sonunun Silikon Vadisi tarafından tişört ve kapüşonlu eşofman giydirilmiş bir canlandırılması. Tekillik insan zekâsının en iyisinden öğrenmiş olan makinelerin, insan zekâsını gölgede bırakacağını öngörüyor.

Tekillik dinî, hatta gizemli gibi geliyor. Her şeyi bilen tanrıların ve onların yarı insan evlatlarının buluşmasını, eşit ölçüde üstünlük seviyesinde vakarla dururlarken —kısa bir süreliğine de olsa— resmediyor. Zeus’un başından doğan bilgelik tanrıçası Athena, titan Prometheus’u insanlık için ateş çalması amacıyla Olimpos Dağı’na yönlendirdi. Alplerin zirvesinde, Frankenstein, yaratığının doğduktan sonra savunmasız olmasına rağmen hayatta kalmasının dondurucu hikâyesini ve aynı derecede, hararetli adalet taleplerini duymak için buz denizi (*mer de glace*) üzerinde oturdu. Tekillik bu mitin 21. yüzyıldaki tekerrürüdür. Tekillik, insanlığın elektrik bağlantılı bir şeyle karşılıklı bakışacağını öngörüyor.

Tekilliğe inananlar vefat eden İngiliz fizikçi Stephen Hawking’in bilgeliğine sıklıkla atıfta bulunurlar. Öbür dünyadan bize tavsiyede bulunan Hamlet’in babasının hologramı gibi video kliplerde yer alan Hawking, öldükten sonra ortaya çıkan bir zekâ olarak internette dolaşiyor. Hawking Kasım 2017’deki bir [konuşmasında](#), “Yapay zekân medeniyet tarihimizdeki en kötü olay olabilir,” dedi. Durun bir dakika. Hawking’in Lizbon’daki 2017 Web Summit açılış konuşmasının tamamını dinlerseniz, “olabilir” fiilini koşula bağlı niteliğiyle vurguladığını —iyi bir mantıkçı gibi— duyarsınız. Yapay zekâ insanlık için iyi, kötü veya nötr *olabilir*.

Yapay zekânın sonuçları esasen önceden bilinemez. Hawking yüzdeki kıpırtılarla harekete geçen bir yazıdan sese dönüştürme cihazı yoluyla şöyle dile getirdi: “Tam olarak bilmiyoruz, yapay zekânın bize sonsuza kadar yardım mı edeceğini, bizi görmezden gelip, gözden mi düşeceğimizi ya da muhtemelen bizi yok mu edeceğini bilemiyoruz.” Hemen ardından internet üzerinden yazan Chollet, an meselesi olan bir “zekâ patlaması” öngörüsünün fazla abartıldığına ve yapay zekânın her türlü gelişiminin hız açısından katlanmayacağına, doğrusal olmayı sürdüreceğine dikkat çekti.

Hawking *Frankenstein*’a atıfta bulunmadı, fakat konuşması kitabın felsefi temalarını aksettirdi. Büyük edebiyat eserlerinin tümüne benzer şekilde, *Frankenstein* da bilim yoluyla Tanrıçılık oynamanın tehlikesi gibi, basitleştirilmiş ahlakçılığa indirgenmeye direniyor. Shelley’nin romanı daha ziyade okuyucunun bilişsel ve duygusal zekâsının bir tür sınanması şeklinde işlev görüyor. Romanı okumanın ödülü bütünü görmek için parçaları birleştirmek.

Frankenstein’in etik bulmacasını çözmede teolojik arka planını anımsamanın faydası oluyor. “Süper zekâ” kelimesinin kullanımı 17. yüzyılın sonlarında, Tanrının doğası üzerine Quaker düşüncesine kadar gidiyor. Bu düşünce Shelley’nin gençliği zamanında İngiliz teolojik tartışmalarında da yer almıştır.

Shelley bu yaratığı hız açısından “insan üstü” olarak tanımlamıştır. Bu hız sadece fiziksel değildi. Yaratığın, Frankenstein tarafından parçalarının birleştirilmesinin, canlandırılmasının ve terk edilmesinin ardından bilişsel ve duygusal gelişimi insanlarınkinden çok daha hızlıydı. Pek çok bebek gibi ilk basit sözcüklerini altı aylıkken

söyledi. Bir yaşına geldiğinde, yaratık John Milton'ın *Paradise Lost* (1667) [Kayıp Cennet] eserini okuyabiliyordu. Ingolstadt yakınlarında, ormanlık alanda saklanan Fransız ve Türk mültecilerden oluşan De Lacey ailesini bir kulübenin duvarındaki delikten gizlice gözlemleyerek dil öğrendi.

Bu yaratık bir süper zekâ. Ama kitabın tamamını yaratarak, arka planında gezinen Shelley de öyle. Romanın çerçevesinde, anlatıcı Kaptan Walton Londra'daki kız kardeşine bir dizi mektup gönderir. University of California, Los Angeles'tan Romantizm uzmanı Anne K. Mellor'ın *Mary Shelley: Her Life, Her Fiction, Her Monsters* (1988) [Mary Shelley: Hayatı, Kurgusu, Canavarları] kitabında deşifre ettiği üzere, kız kardeşin isminin baş harfleri "MWS" —Shelley'ninkiyle aynı. Mektupları —Walton'ın, Frankenstein'in, yaratığın ve De Lacey ailesinin bütünleşmiş hikâyelerini içeren— alan kadın aynı zamanda romanın yazarı. Bu kadın hikâyenin içeriği, düzeni ve hedefleri üzerinde editöryal kontrole sahip.

Okuyucuları yaratığın alışılmadık suratıyla ve sesiyle yüz yüze getirmek için *mer de glace*'a çıkararak Shelley, onları yapay zekâ ile empati kurmaya yönlendiriyor. Yaratığın yapay oluşum süreci annesiz canlandırılmasıyla başlar. Hayatı, Shelley'nin 1810'larda saplantı derecesinde okuduğu, John Locke'un (ve Shelley'nin babası William Godwin'in) eğitim teorilerini dışa vuruyor. Bu pedagojiye göre çocukların eğitimini çevrenin en erken duysal deneyimleriyle başlayarak, koşullar güdüliyordu. Yaratığın bir annesi olmamasına rağmen, diğer çocuklarla aynı bağlamsal ve etkileşimli gelişim sürecine sahip. Frankenstein'in yaratığında da olduğu gibi yapay zekâ doğmaz, ama yine de koşullarla oluşur.

Kendi harabesinden De Lacey ailesini izleyen terk edilmiş yaratık, bir bilgisayarın verimliliğiyle ve bir çocuğun keskinliğiyle zekâsını geliştirir. Bu ailenin yaşamını "dostlarımla tarihçesi" olarak özümser. Tam bilgiden ya da büyük veriden yoksun olarak, duvardaki yarıktan süzülen küçük veri sayesinde öğrenir. Yaratık, harabenin programının kısıtları aracılığıyla De Lacey ailesinin girdisini analiz eder. Amerikan yapımı Google Asistan veya Rus tasarımı Alisa gibi yaratık hem kendi kültürel konumunun önyargılarını hem de programlanmasının ve verisinin duygusal sınırlamalarını sergileyen, [konuşabilen bir faildir](#).

Yaratık harabesine tünemiş haldeyken, yine de derin öğrenmenin altı kriterini yerine getirir: De Lacey ailesindeki *hem* (1) *yüzleri hem de* (2) *konuşma kalıplarını tanımayı öğrenir*; (3) *dilleri tercüme eder*: en azından Felix'in Fransızcasını ve belki de Safiye'nin Arapçasını, ayrıca Milton'ın İngilizcesini, Goethe'nin Almancasını ve Plutarkhos'un Yunancasını (veya Latincesini) saymazsak; babasının laboratuvar günlüğündeki (4) *el yazısını okur*; perde arkasında De Lacey ailesine yakacak odunları için yardım ederek, aile üyeleri kendisini şiddetle reddedip bölgeyi terk ettikten sonra da onların kulübesini yakarak, insanlarla (5) *stratejik oyunlar oynar* ve vücudunun —insan ve diğer hayvan cesetlerinin parçalarından bir araya getirilen— kimya, tıp ve elektrik kaynaklı bir tür insansı yapı olduğu göz önünde bulundurulduğunda, (6) *robotik protezleri kontrol eder*.

Gerçek dünya deneme ve yanılma dünyası olduğundan, yapay zekâların —fazlasıyla bu yaratık gibi— derin öğrenme kabiliyeti olabilir, ama iyi öğrenme kabiliyeti olmayabilir. Yapay zekâlar hikâyeye anlatma yoluyla hem öğrenirler hem yanlış öğrenirler. Bir bilgisayar, eğer programlaması hatalıysa, veriyi doğru biçimde işlemeyecektir. Bilgisayarın verisi kötüyse, yanlış analiz yapacaktır.

Charles Babbage'ın ve Ada Lovelace'in modern bilgisayarın öğelerini veya analitik motoru tasarlamasından yirmi yıldan daha öncesinde, Shelley bu yarattığı insan biçiminde bir yapay zekâ olarak tahayyül etti —dar fakat dinamik önyargılarla, derin fakat hatalı düşünmeyle ve insanların güçlü fakat çelişkili hisleriyle bir bütün olacak şekilde. Kutsal Kitap'taki Tekvin'den ve Prometheus'tan yararlanan Shelley'nin yaratılış hikâyesi basit: Yapay zekâ, insanlığın kusurlu ama güçlü imgesinden ortaya çıkar. Biz insanlar, çocuklarımızı sevdiğimiz gibi teknolojilerimizi de onların yaratıcıları olarak sevmeliyiz — Fransız sosyolog Bruno Latour'un bize [hatırlattığı](#) üzere, Shelley ile aynı ruhla,— çünkü bu teknolojiler kaba ve dikkatsiz ellerde canavarlaşacaktır.

1984'te Amerikalı feminist kuramcı Donna Haraway, “A Cyborg Manifesto: Science, Technology, and Socialist-Feminism in the Late Twentieth Century” [Bir Sayborg Manifestosu: Geç Yirminci Yüzyılda Bilim, Teknoloji ve Sosyalist Feminizm] başlıklı makalesinde tüm insanların sayborg, “makine ve organizma” melezleri olduğunu ilan etti. Hikâyelerin ve diğer deneyimlerin girdileri aracılığıyla eğitilen bizler de yapay zekâlarız. Yapay zekâlar, bağlam ve kültürle üretildikçe —iyisiyle kötüsüyle— geçmişi ve geçmişle ilgili anlattığımız hikâyeye türlerini önemsemeye bilim kurgunun anası Shelley'ye kulak vermeliyiz.

Frankenstein'in ikiyüzcü yıldönümünü anan Amerikalı tarihçi Jill Lepore *The New Yorker*'da, Shelley'nin spekülatif kurgu türündeki diğer büyük eserinin —1826'da isimsiz olarak yayımlanan *The Last Man* [Son İnsan]— 2100 yılında yalnızca bir kişinin, Lionel Verney'nin sağ kaldığı küresel bir salgını tasavvur ettiğinden bahsetti. Beş çocuğunu ölümcül hastalıklardan, kız kardeşini intihardan, eşi Percy Shelley'yi boğulmadan ve sevgili dostları şair Lord Byron'ı savaş alanının yakınlarında kan zehirlenmesinden yıkıcı biçimde kaybetmesinin ardından yazılan bu anahtarlı roman (*roman à cleft*) Verney, Shelley'nin muadilidir.

Shelley, çaresizliğe ve kedere yenik düşmektense kendi edebî temsili Verney'yi Roma'ya gönderdi. Üç yaşındaki oğlu William'ı 1819 baharında Roma'da yüksek ateşten ölüme kurban vermesine rağmen, Roma Shelley'nin en sevdiği yerd. Bu ebedi şehirde, Verney “dünya harikasıyla, hayal gücünün egemen ev sahibesiyle, milyonlarca nesildir soyları tükenmiş insanların görkemli ve ebedi varisiyle dostça sohbet” edebilirdi. Verney —ya da Shelley mi demeliyim— “Vatikan'a sık sık uğradı” ve sanata ve mimariye hayranlık duyarak Colonna Sarayı'nda yaşadı. Güzellikten ve ihtişamdaki ilham alan Shelley, Verney aracılığıyla “Dünya üzerinde insan nüfusunu yeniden arttıracak” başka bir Adem'in ve Havva'nın olabileceği —salgından korunmuş uzak bir sınırdaki— üzerinde düşündü.

İnsanlığı kurtarmak için harekete geçen Verney, “dünyanın kütüphanelerinin” hepsinden faydalanma planıyla “Roma kütüphaneleri”ni ziyaret eder. Yeni bir “Son İnsanın Tarihi”ni yazmak için eski tarihleri okur.

“Aziz Petrus’a tırmandım” diye, Shelley Verney’ye kitabında yazdırır. Kilisenin tepesinde, Shelley ihtişamlı kalıntılara ve abidelere —kendi temsilcisi üzerinden— göz gezdirir. Verney’nin gözleriyle Shelley kendisini aynı anda Papa, İmparator ve Tanrı olarak hayal eder. Kendisini ve insanlığı ölümün eşiğinden yaşama döndürmek için yazıyı —eğitimin eserini— kullanacak yaratıcı güce sahip olduğunu bilir. Shelley Frankenstein’in olmadığı şeye dönüşmüştür: kendi geçmişinin travmasıyla yüzleşme ve onu dönüştürme yoluyla, insanlığı ve insanlığın bilgeliğini ayakta tutabilecek bir sanatçı.

Yapay zekâ kuramcıları Shelley ve Verney’nin Roma’ya geri döndükleri gibi, insan zekâsının eserine saygı göstermek için *Frankenstein*’a [geri dönüyor](#). Gücün doruğundaki Roma gibi yapay zekâ da insan medeniyetini inşa edebilir ya da yok edebilir. Yaratık gibi yapay zekâ da bir canavar ya da insanların kurbanı olabilir. Roma, insanlığı korumak adına bilgiyi paylaşmak ve yaymak amacıyla Shelley’yi ve Verney’yi harekete geçirdi. Babasının tabutunun yanında uluyan yarattığı duymak, Kaptan Walton’ı duraksatıp, sonrasında kız kardeşi “MWS”ye yazdığı mektuplarında Frankenstein’in trajedisi üzerine düşüncelerini kaydetmeye itti. Bu içgörülerini dünya üzerinde taşımak üzere getiren insanlar ve yapay zekâ akranlarımız, yaşamın somut verisini birlikte işleyen yaratıklar ağının yararına, açık bilgi havuzları ve insancıl eğitim toplulukları inşa edebilirler. Shelley, Roma’da —Aziz Petrus’un kubbesi üzerinde adeta dikilerek— yapay zekânın geleceğinin kültürel geçmişimizden öğrendiklerimizden tasarlanacağı gerçeğine işaret ediyor.

Kayda Değer Akademik Metinler mottosuyla, 10 Ağustos 2015 tarihinde yayın hayatına başlayan *sosyalbilimler.org*, sosyal bilimler meselelerine yoğunlaşan, gönüllülük odaklı, açık erişim, akademik bir web sitesidir. Hakkında detaylı bilgi almak için [sosyalbilimler.org/hakkinda](#) sayfasını, ekibimizde gönüllü olarak görev almak için [sosyalbilimler.org/basvuru](#) sayfasını ziyaret edebilirsiniz.

Facebook, Twitter, Instagram ve YouTube’da @sosbilorg kullanıcı adıyla *Sosyal Bilimler*’i takip edebilirsiniz.

[sosyalbilimler.org/abonelik](#) sayfasından e-bülten abonesi olarak, her pazar günü, o hafta içinde *sosyalbilimler.org*’da yayımlanan çalışmaların tamamını size gönderilecek bir e-posta ile alabilirsiniz.

sosyalbilimler.org’da yayımlanan metin, video ve podcastlerin paylaşıldığı Telegram grubuna [t.me/sosbilorg](#) adresinden katılabilirsiniz.